

Preek 18 februari 2024
HWS Ontmoetingskerk
Matteüs 16:13-23

Gemeente van Jezus Christus,

'Ben ik een banaan?' Ja die vraag had u vanochtend niet verwacht he? Het is de naam van een spelletje dat wij weleens met de kinderen spelen. Je krijgt dan een elastiek om je hoofd en daartussen klem je een kaartje. Op dat kaartje staat een plaatje, bijvoorbeeld van een banaan. Iedereen kan zien dat jij een banaan bent, maar zelf zie je dat niet. Door middel van vragen moet je erachter komen wie je bent: 'ben ik een banaan?'

Het lijkt wel een beetje op een ander, en meer bekend spel. 'Wie is het?' Er staan een heleboel plaatjes van mensen en je moet de juiste persoon vinden. Dat doe je door vragen als: is het een man? Heeft hij een bril? Heeft hij een grote neus? En zo kom je langzaam maar zeker bij het juiste antwoord: hij is het!

Onze Bijbeltekst van vandaag heeft wel iets weg van die spelletjes. In mijn Bijbel staat boven dit gedeelte de vraag: 'Wie is Jezus?' En met die vraag steekt Jezus dit gedeelte ook in. Hij is samen met Zijn discipelen naar Caesarea Filippi gegaan. Een gebied ver weg van de mensenmassa's die Jezus volgen. En dan komt de vraag: 'Wie zeggen de mensen dat de Mensenzoon is?' Jezus laat bij de mensen een onuitwisbare indruk achter. Een indruk waaruit als vanzelf de vraag op komt: wie is die man? Wie is het?

De leerlingen antwoorden: 'Sommigen zeggen Johannes de Doper, anderen Elia, weer anderen Jeremia of een van de andere profeten.' Zo werd er naar Jezus gekeken. Opvallende antwoorden vind ik dat. De profeten die bij name worden genoemd zijn namelijk stuk voor stuk keiharde profeten. Zij zeggen waar het op staat, veroordelen het kwade en zeggen ook welke gevolgen dat zal hebben: een oordeel... Jezus niet als grote kindervriend of lieve goedgezak, maar net als die keiharde mannen... Die vergelijking zullen wij denk ik niet zo snel maken... Wij kennen Jezus op een andere manier, van de lijdende dienaar. Maar die harde kant zit er bij Hem ook in, dat zagen en waardeerden zijn tijdgenoten... Ze zien in Jezus één van de grootste profeten...

Maar dat is geen compliment, misschien bedoelen ze het wel zo, maar dat is het niet... Jezus is namelijk zoveel meer, meer dan de hoogste profeet, wie is Jezus?

Petrus antwoordt: 'U bent de messias, de Zoon van de levende God,' Mooi zegt Petrus dat... Hij zegt niet, ik denk... Of wij vermoeden... Nee, vol overtuiging de belijdenis: 'U bent de messias, de Zoon van de levende God,' Dat Jezus de Messias is staat centraal in ons geloof. Ook in het Jodendom van de eerste eeuw stond de Messiasverwachting centraal. Hij zou de verlosser zijn, met de Messias zou een nieuw tijdperk aanbreken...

Jezus vraagt: 'wie zeggen jullie dat ik ben?' Petrus antwoordt: U bent de Messias, U bent in levende lijve Gods plan met Zijn volk, met U begint een nieuw tijdperk en niets zal ooit meer hetzelfde zijn... Jezus zegt: en ook jij zal nooit meer dezelfde zijn...

Simon Barjona wordt Petrus, de rots. De rots waarop de kerk gebouwd zal worden. 'Ik zal je de sleutels van het koninkrijk van de hemel geven;'

Petrus belijdt dat in Jezus er een nieuw begin in de wereldgeschiedenis is. Antwoord op de vraag die Jezus heeft

gesteld: 'wie ben ik?' Maar door die belijdenis komt er ook het antwoord op de vraag wie Simon Barjona is, Petrus, de rots... Ook een nieuw begin in de wereldgeschiedenis. Dit is overweldigend. In mijn Bijbel staat weliswaar boven dit stukje 'Wie is Jezus?' Maar er had evengoed boven kunnen staan 'Wie is Simon?'

'jij bent Petrus, en op die rots zal ik mijn kerk bouwen; de poorten van het dodenrijk zullen haar niet overweldigen. Ik zal je de sleutels van het koninkrijk van de hemel geven; alles wat je op aarde bindend verklaart zal ook in de hemel bindend zijn, en alles wat je op aarde ontbindt zal ook in de hemel ontbonden zijn.'

Lastige tekst... Jaren geleden deed ik mee met een bijbelstudiegroepje en toen lazen we deze tekst met elkaar. We wisten eigenlijk niet goed raad met deze woorden. We kwamen er niet uit. Als theologiestudent wist ik wel dat deze tekst heel belangrijk was voor de Rooms-Katholieke kerk. Ze betrekken deze woorden van Jezus direct op Petrus, en omdat zij de paus zien als opvolger van Petrus passen ze deze woorden ook toe op de paus. Maar klopt dat wel? Vanuit de Protestantse traditie wordt veel vaker opgemerkt dat deze woorden vooral slaan op de belijdenis van Petrus, dat is de rots waarop gebouwd wordt... Wat denkt u dat deze tekst betekent? Toen in die tijd? En ook nu?

Vanuit het Grieks ligt het voor de hand dat het woord rots, petra, op Petrus slaat. Maar het is niet helemaal uitgesloten dat het ergens anders naar wijst. Bijvoorbeeld naar de belijdenis van Petrus, of zelfs op Jezus zelf... Maar Jezus sprak geen Grieks met zijn leerlingen, Hij sprak Aramees. En wanneer je deze tekst naar het Aramees terugvertaalt dan is er maar één uitleg mogelijk. Namelijk dat het woord rots op Petrus duidt. Petrus is de rots waarop Jezus zijn kerk bouwt.

Maar dat zegt helemaal niets over de paus in de 21e eeuw... En het is, net als bij elke bijbeltekst, belangrijk om het in het geheel van het bijbelboek, zelfs van de Bijbel te plaatsen. Als we dat doen dan zien we dat Jezus zichzelf verderop in Matteüs de hoeksteen noemt. Dat is de belangrijkste steen in het gebouw, zonder de hoeksteen stort het helemaal in elkaar.

En de speciale voorrechten die hier specifiek aan Petrus gekoppeld lijken te zijn geeft Jezus ook aan de kerk in het geheel. Hij zegt bijvoorbeeld in Matteüs 18: 'Ik verzeker jullie: alles wat jullie op aarde bindend verklaren zal ook in de hemel bindend zijn, en alles wat jullie op aarde ontbinden zal ook in de hemel ontbonden zijn.' Daar spreekt Jezus tegen zijn leerlingen, tegen de kerk. Diezelfde woorden spreekt hij in onze tekst ook tegen Petrus, maar dat is niet alleen het voorrecht van Petrus, maar van de hele kerk.

Wat maakt Petrus dan de rots? Dat heeft dan toch alles te maken met zijn belijdenis. Petrus is de eerste die Jezus belijdt als Messias, zoon van God. De eerste... De eerste in het gebouw van de kerk. Jezus is de hoeksteen, maar Petrus is daarna het eerste wat in het gebouw komt, de bodem, het fundament. Paulus beaamt dat ook. Hij schrijft in Efeziërs over de kerk dat het is: 'gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, met Christus Jezus zelf als de hoeksteen.' De belijdenis maakt Petrus de eerste, fundament, rots waarop verder gebouwd wordt... door Jezus...

Zonder die belijdenis is het dus ook geen onderdeel van het bouwwerk van Jezus. Zonder de belijdenis wordt er niet op een rots gebouwd, maar op zand. En wanneer de regen neerstroomt, de stormen opsteken en er van alle kanten op het bouwwerk wordt ingebeukt... Dan wil je op de rots gebouwd hebben, niet op het zand...

Deze tekst gaat dus allereerst over de vraag 'wie is Jezus?', maar het gaat ook over de vraag 'wie is Simon?' en het gaat ook over de vraag: 'wat is de kerk?' In Petrus zien we wat de kerk is. Dat wat door Jezus gebouwd wordt op de rots. Zij die samen met Petrus belijden dat Jezus de Messias is. En dus ook zij die samen met Petrus, samen met andere gelovigen, geleid door de Heilige Geest dingen bindend of ontbonden kunnen verklaren. Bij Petrus begint een nieuw tijdperk in de wereldgeschiedenis, en elke keer wanneer iemand tot de belijdenis van Jezus Messias komt begint er opnieuw een nieuw tijdperk. Het tijdperk van het geloof, het tijdperk van de kerk waarvan geldt dat de poorten van het dodenrijk haar niet zullen overweldigen.

En jij, u. Hoe zou jij antwoorden op de vraag: wie zeg jij dat ik ben? Het is ook een uiterst persoonlijke vraag... Het geloof is een hartszaak en Jezus nodigt ons uit om dat openbaar te maken. Geloof jij dat Jezus een goed persoon was, een belangrijke profeet, denk jij dat Hij misschien de Messias is. Of zeg jij samen met Petrus: 'U bent de messias, de Zoon van de levende God,' Als jij dat met hart en mond kunt belijden dan zegt Jezus ook tegen jou: 'Gelukkig ben je, want dit is je niet door mensen van vlees en bloed geopenbaard, maar door mijn Vader in de hemel.' Gelukkig. De oudere vertalingen zeggen hier: 'zalig'. Intens gelukkig ben je als je weet wie Jezus is. Hier ligt het ware geluk... Het wordt je gegeven... 'Gelukkig ben je, want dit is je niet door mensen van vlees en bloed geopenbaard, maar door mijn Vader in de hemel.'

U heeft de uitnodigingen voor de Kerkproeverij op uw stoel zien liggen. Een kaartje waarmee je iemand kan uitnodigen voor de dienst van 3 maart, over twee weken. We hopen natuurlijk dat er veel mensen op af komen, dat ze geraakt zullen worden door de boodschap van het evangelie. We hopen ook dat de gasten ons veel kunnen leren. Allereerst of wijzelf het durven om mensen uit te nodigen, maar ook hoe gastvrij wij zijn als gemeente. Zijn wij een gemeenschap die open staat, mensen bij Jezus proberen te brengen? Of zijn wij een gemeenschap die eerder een drempel opwerpt richting mogelijk gelovigen? Extra drempel of hulp op de weg? Wat ben jij? Wil je dat veranderen? Hoe ga je dat doen?

Het is ons gebed dat wij mensen naar Jezus mogen brengen, maar tegelijkertijd weten wij onszelf volledig afhankelijk van God. Hij is het die het geloof geeft. Dat maakt ons bescheiden, Hij doet het meeste werk, en het maakt dat wij beseffen dat het niet alleen van ons afhangt. Ook als wij drempels opwerpen kan God onverwachte deuren openen. Jezus is het die Zijn kerk bouwt, en God deelt het geloof uit, doe jij met Hen mee?

Tot dusver is het een hele mooi Bijbeltekst. Petrus belijdt wie Jezus is. Jezus begint het tijdperk van de kerk met Petrus. Maar daarna gaat het door. Petrus heeft beleden dat Jezus de Messias is, maar nu gaat Jezus uitleggen wat dat betekent. En dat is niet de aardse koning die de Romeinen met geweld het land zal uitjagen... Nee, Jezus is de hemelse koning die door te lijden de weg naar God opent, het Koninkrijk van God nabij brengt.

Juist diezelfde Petrus begrijpt dat niet, is het er fundamenteel mee oneens en gaat Jezus terecht wijzen... Dan krijgt Petrus opnieuw een nieuwe aanspreektitel: 'Ga terug, Satan, achter Mij! Je bent een valstrik voor Me. Je denkt niet aan wat God wil, maar alleen aan wat mensen willen.' Satan... Valstrik... Het zal je maar gezegd worden.

Eerst Petrus, rots, dan satan... Wij weten niet hoe lang er tussen beide verhalen in zat. Misschien was het minder dan een uur, misschien was het een aantal weken. Maar zoals het in de Bijbel staat, direct op elkaar is het extra heftig. Rots... Satan...

In het eerste deel zagen we in Petrus een beeld van de kerk, zo ook in dit gedeelte. Satan... Wij belijden dat de kerk het lichaam van Christus is. Het valt samen. Jezus is de hoeksteen waar de kerk op gebouwd wordt. Jezus zelf bouwt de kerk. Maar de kerk bestaat uit mensen, menselijke verlangens, en zo is de kerk soms ook de grote tegenstander, satan, de vijand van Jezus. En in Petrus zien we nog meer beelden van de kerk. Hij die Jezus verloochend wanneer het erop aankomt... Lag te slapen toen Jezus vroeg met Hem te waken... De kleingelovige die wegzong in de golven... Petrus is niet de rotsvaste gelovige, maar de wankelende. De kerk is ook zo. Kijk maar naar de Nederlandse kerk. Wij hebben veroordeeld, waar wij liefde moesten geven. Wij hebben deuren gesloten en mensen buitengesloten. Wij vertrouwden op onszelf en vergaten Christus... Wij delen in de zwakheid van Petrus. De kerk schiet tekort, laat het afweten, terwijl wij voor Jezus door het vuur zouden moeten gaan. Dat zijn harde woorden, maar wel de pijnlijke realiteit van de kerk in Nederland.

Maar Petrus is ook degene over wie geschreven staat dat hij bitter huilde... Wij zijn niet alleen de kerk die belijdt en verloochent, maar ook de kerk die kan huilen. Huilen is de weg teruggevonden hebben. Huilen is tot inkeer komen. Huilen is net als de verloren zoon bij de Vader neervallen. En daar vinden we genade keer op keer. Dat is de kerk: afhankelijk van de genade van God.

Dat klinkt niet als een rots, maar juist als zand... En toch is het een rots, want Petrus, de kerk is door God geroepen, door God gered. Wij die leven van de belijdenis dat Jezus de Messias, de Zoon van God is. Misschien begrijpen wij het niet, misschien zijn wij angstig, kleingelovig, trouweloos, maar toch door God gered. Intens gelukkig maakt ons dat. Al onze gebreken, al onze tekortkomingen, het zand dat wij lijken te zijn: wij zijn net als de rots. Waar Jezus Zijn kerk op verder bouwt. Dat is niet onze prestatie, maar aan Hem te danken.

Hij bouwt... En het kan in Nederland dan op een periode van afbraak lijken, maar in feite een tijd van grote opbouw worden. Wij kennen Zijn bouwplan niet. En dat hoeft ook niet Hij bouwt. Met de zekerheid die Jezus ons geeft over de kerk: 'de poorten van het dodenrijk zullen haar niet overweldigen.' Onsterfelijk, de kerk is voor altijd. Het is Jezus die Zijn kerk bouwt. Wij belijden dat Jezus alleen Heer is. Hij die de kerk bouwt. Hij die de Hervormde Wijkgemeente Schollevaar in al haar trouw en ontrouw zegent en opbouwt, doe jij mee? Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410